

ŠAH U CRNOJ GORI POSLIJE DRUGOG SVJETSKOG RATA

Po završetku Drugog svjetskog rata izmijenjeni su društveno ekonomski odnosi. Crna Gora dobija status republike u sastavu nove jugoslovenske države. Šah je u velikom usponu. O šahu se piše, govori. U Republici, sreskim i mjesnim odborima vlasti otvara se mjesto referenta za šah. Osnivanjem Šahovskog saveza Crne Gore i klubova, nadležnosti referenata za šah prelaze na organe Saveza i uprave klubova. Za nekoliko poslijeratnih godina osnovani su šahovski klubovi u skoro svim mjestima Crne Gore, da bi danas u 2004. godini imali klubove:

- ŠK „Montenegrobanka“ Podgorica,
- ŠK „Cetinje“,
- ŠK „Nikšić“,
- ŠK „Čelik“ Nikšić,
- ŠK „Elektroprivreda“ Nikšić,
- ŠK „Radonja Bojović“ Nikšić,
- ŠK „Krstac“ Nikšić,
- ŠK „Mornar“ Bar,
- ŠK „Herceg-Novii“,
- ŠK „Rudar-Elkom“ Pljevlja,
- ŠK „Ivangrad“ Berane,
- ŠK „Mimoza“ Tivat,
- ŠK „Kotor“,
- ŠK „Dr Ljubomir Đurđić“ Bijelo Polje,
- ŠK „16 Jun“ Podgorica,
- ŠK „Obod“ Cetinje,
- ŠK „Danilovgrad“ Danilovgrad,
- ŠK „Mihail Talj“ Spuž,
- ŠK „Zabjelo Rekord-Komerc“ Podgorica,

U Budvi je bila osnovana sekcija za šah 1948. godine, osnovan klub 1974., ŠK „Petrovac“ 1974., ŠK „Miločer“, pa „Šahmatik“, ali ti klubovi su postepeno prestali sa radom.

Za razvoj šaha veoma je značajno osnivanje Šahovskog saveza Crne Gore 6. februara 1949. godine. Godinu dana ranije obnovljen je Šahovski savez Jugoslavije. Na skupštini za predsjednika Saveza izabran je Vuk Vučinić, za potpredsjednika Ljubo Burzan i Dobroslav Čulafić, a za sekretare Tomo Savić i Veselin Vujošević.

Šahovski savez ulaže napore na osnivanju klubova, obnovi republičkog pojedinačnog i kasnije ekipnog prvenstva i kupa, organizovanju velikih šahovskih priredbi. Mukotrpan i naporan

rad urodio je plodom. Pojedinačno seniorsko prvenstvo Republike organizuje se 1951. godine (prvo je održano 1946. godine). Pauziralo se 1947., 1949. i 1950. godine, i od tada se neprekidno održavaju republička seniorska prvenstva.

Veliki broj klubova objedinjenih u Savezu, šahu daje osnovu za napredak i pojavljivanje šahovskih talenata.

Ženski šah u Crnoj Gori kasno stupa na scenu. Šezdesetih godina malo je žena na šahovskoj sceni. Tek osamdesetih godina ženski šah dobija školovane i jake šahistkinje, posebno iz klubova „Radonja Bojović“, „Montenegro banka“, koje nastupaju u Drugoj saveznoj ligi.

Omladinski šah posebno mjesto dobija šezdesetih godina. Prvo omladinsko prvenstvo održano je 1949. godine. Ranije su omladinski prvaci Crne Gore dobijali to zvanje, ukoliko su bili učesnici na seniorskom prvenstvu.

Prvo pionirsko prvenstvo Crne Gore održano je 1949. godine u Herceg-Novom. Pobjednik turnira bio je Miodrag Tmušić iz Ivangrada. U pionirskoj konkurenciji novo prvenstvo organizuje se tek 1963. godine.

Organizuju se ekipna prvenstva, kup takmičenja, šahovske radničke olimpijade, dopisni šah, stvorena je sudijska organizacija. Sve to doprinosi kvalitetu i masovnosti šaha. Izrastaju generacije veoma dobrih šahista, među njima velemajestori Božidar Ivanović, Dragoljub Minić i Nebojša Nikčević, i neprevaziđeni šahovski rukovodilac i stvaraoc Božidar Kažić.

Crna Gora je iznjedrila mnogo šahovskih velikana, ali među njima posebno mjesto imaju Božidar Kažić i Božidar Ivanović.

Božidar Kažić (1921–1996) rođen je u Brežinama kod Podgorice. Prvi je prvak Crne Gore, šahovski majstor, majstor dopisnog šaha. Kažić da je nastavio da aktivno igra šah, vjerovatno bi dostigao visok nivo, međutim njegovo opredjeljenje za šahovskog organizatora i funkcionera, šahovskog publicistu, šahovskog sudiju je od neprocjenjive vrijednosti.

Rad na organizaciji i razvoju šaha započeo je kao referent za šah u Crnoj Gori. Predstavlja Crnu Goru na Prvoj konferenciji šahovskih federalnih jedinica u Beogradu. Sekretar je Šahovskog saveza Jugoslavije, član Međunarodne komisije ŠSJ, delegat ŠSJ kod FIDE dvadeset dvije godine.

Član je Centralnog odbora FIDE, Izvršnog odbora FIDE i vrši druge odgovorne dužnosti.

Na Kongresu FIDE 1982. godine jedan je od kandidata zajedno sa Olafsonom i Kampomanesom za predsjednika FIDE. Na Kongresu FIDE 1975. godine proglašen je za stalnog počasnog člana FIDE.

Bio je organizator i sudija na velikim turnirima u svijetu. Veoma je zapažen po djelima koja je napisao o šahu, ukupno petnaest djela. Govorio je engleski, njemački, francuski, ruski i italijanski jezik, što mu je omogućilo da bude šahovski diplomata svoje zemlje.

Božidar Kažić

Božidar Ivanović velemajstor rođen je 24. avgusta 1946. godine na Cetinju. Najbolji crnogorski šahista. Prvak Crne Gore šesnaest puta. Osvajao je tri puta prvenstvo Jugoslavije. Reprezentativac Jugoslavije. Učestvovao na pet olimpijada, na prvenstvu Evrope. Bio je u samom vrhu jugoslovenskog šaha. Kao član šahovskih ekipa Herceg-Novog, „Montenegrobanke“ postizao je odlične rezultate i presudno uticao na osvajanje titule šampiona „Montenegrobanke“.

Dobio je brojna priznanja. Za najboljeg sportistu Crne Gore izabran je 1973. i 1977. godine. Nosilac je zvanja zaslužnog sportiste Jugoslavije.

Bio je ministar sporta u Vladi Crne Gore.

Ivanović je ostao čvrsto vezan za Crnu Goru. Živi i radi u njoj. Još uvijek aktivno igra šah. Živa je legenda šaha. Njegovi redovni komentari šahovskih susreta velikana svih generacija na Televiziji Crne Gore, prava su povlastica za ljubitelje šaha. Ivanović je danas na čelu Šahovskog saveza Srbije i Crne Gore, i taj posao veoma uspješno obavlja.

Božidar Ivanovic

Crna Gora je iznjedrila **veliki broj vrhunskih šahista**. Pored Ivanovića, posebno mjesto zauzimaju velemajstori Dragoljub Minić i Nebojša Nikčević. Internacionalni majstori Dr Ljubo Živković, Zdravko Vuković, Boro Miljanić, Đorđije Kontić, Vladimir Vujošević, zatim FIDE majstori, majstori i drugi koji su veoma mnogo doprinjeli popularizaciji i unapređenju šaha u Crnoj Gori.

Pored igrača šaha, njegovom razvoju dali su veliki doprinos rukovodeći ljudi u Šahovskom savezu Crne Gore i u klubovima.